

Universitat
Oberta
de Catalunya

Instrumentos de participación ciudadana als processos de pressupost participatiu realitzats amb la plataforma Decidim

Autor: Oriol Català Abad

Treball Final de Màster

Directora: Carola Castellà Josa

PRA: Rosa Borge Bravo

8 de juny de 2021

Màster Universitari en Administració i Govern Electrònic

Resum

Els pressupostos participatius són processos de decisió sobre una part del pressupost públic que inclouen la participació directa de la ciutadania. En els últims anys, els pressupostos participatius compten amb plataformes de participació electrònica per promoure la participació ciutadana a les diferents fases d'aquests. La plataforma Decidim és una eina amb la que es desenvolupen part dels processos celebrats a Catalunya, sobretot a la província de Barcelona. **Objectius:** El treball categoritza diferents experiències de pressupost participatiu segons els instruments de participació ciutadana que disposen en cadascuna de les seves fases. A continuació, s'analitza la relació que tenen la deliberació en xarxa de propostes i la participació a la fase de votacions amb factors contextuais i organitzatius dels processos, així com la participació que aquests reuneixen a les diferents fases. **Mètode:** S'analitzen vint-i-quatre processos desenvolupats entre els anys 2018 i 2020 a Catalunya. El mètode per elaborar la categorització dels processos és un anàlisi descriptiu univariant dels instruments de participació potenciat a les unitats d'anàlisi. El mètode que s'empra per l'anàlisi estadístic és el coeficient de correlació de Pearson per les variables numèriques, i la diferència de mitjanes per les variables nominals. **Resultats:** S'identifiquen dos grans models de pressupost participatiu: Un grup de municipis desenvolupa dinàmiques de participació extensiva, que inclouen mecanismes de participació col·lectiva; i un grup de municipis que posen el focus en la participació individual i centrada en unes poques fases dels processos. L'anàlisi estadístic no demostra cap tendència evident sobre l'ús de la plataforma per la deliberació online de propostes i la participació a la taxa de votació amb les variables contextuais, organitzatives i de participació a les diferents fases dels processos.

Paraules clau: pressupost participatiu – plataforma Decidim – deliberació en xarxa – votació – governança

Resumen

Los presupuestos participativos son procesos de decisión sobre una parte del presupuesto público que incluyen la participación directa de la ciudadanía. En los últimos años, los presupuestos participativos cuentan con plataformas de participación electrónica para promover la participación ciudadana en sus diferentes fases. La plataforma Decidim es una herramienta con la que se desarrollan parte de los procesos celebrados en Cataluña, mayoritariamente en la provincia de Barcelona. **Objetivos:** El trabajo categoriza las experiencias de presupuesto participativo según los instrumentos de participación ciudadana que disponen en cada una de sus fases. A continuación, se analiza la relación que tienen la deliberación en línea de propuestas y la participación en la fase de votaciones con factores contextuales y organizativos de los procesos, así como la participación que estos reúnen en sus diferentes fases. **Método:** Se analizan veinticuatro procesos desarrollados entre los años 2018 y 2020 en Cataluña. El método para elaborar la categorización de los procesos es un análisis descriptivo univariante de los instrumentos de participación potenciados en las unidades de análisis. El método que se emplea para el análisis estadístico es el coeficiente de correlación de Pearson para las variables numéricas, y la diferencia de medias para las variables nominales. **Resultados:** Se identifican dos grandes modelos de presupuesto participativo: Un grupo de municipios desarrolla dinámicas de participación extensiva, que incluyen mecanismos de participación colectiva; y un grupo de municipios que ponen el foco en la participación individual y centrada en unas pocas fases de los procesos. El análisis estadístico no demuestra ninguna tendencia evidente sobre el uso de la plataforma para la deliberación online de propuestas y la participación en la fase de votación con las variables contextuales, organizativas y de participación en las diferentes fases de los procesos.

Palabras clave: presupuesto participativo – plataforma Decidim – deliberación en línea – votación – gobernanza

Abstract

Participatory budgeting are decision-making processes about a part of the public budget that develop direct citizen participation. In recent years, the processes have included electronic participation platforms to promote citizen participation in its different phases. The Decidim platform is a tool applied in part of the processes held in Catalonia, mainly in the province of Barcelona. **Objectives:** Different participatory budgeting experiences are categorized in this paper according to the citizen participation instruments available in each of its phases. Next, it is analyzed the relationship between the online deliberation of proposals and the voting phase turnout with contextual and organizational characteristics of the processes, as well the participation in the different phases of the processes. **Method:** Twenty-four processes developed between 2018 and 2020 in Catalonia are analyzed. The method used for the categorization of the processes is a descriptive univariate analysis of the participation instruments promoted in the units of analysis. The method used for statistical analysis is Pearson's correlation coefficient for numerical variables, and the mean difference for nominal variables. **Results:** Two main participatory budgeting models are identified: A group of municipalities that develop extensive participation dynamics, including collective participation mechanisms; and a group of municipalities focused on individual participation only on a few phases of the processes. The statistical analysis does not show any evidence on the use of the platform for the online deliberation of proposals and the turnout in the voting phase with the contextual, organizational variables and the participation in the different phases of the processes.

Keywords: participatory budgeting – Decidim platform – online deliberation – turnout – governance

Sumari

1. Introducció.....	6
2. Marc teòric.....	7
2.1. La classificació dels pressupostos participatius i els conceptes que s'hi inclouen.....	7
2.2. Principals tendències dels pressupostos participatius: anàlisi dels reptes, oportunitats i dificultats per portar a terme els processos.....	9
3. Metodologia.....	15
3.1. Hipòtesis.....	15
3.2. Estratègia de mostreig i unitats d'anàlisi.....	18
3.3. Mètode i enfocament de la recerca.....	18
4. Resultats.....	20
4.1. Classificació dels casos analitzats en models de participació ciutadana dels pressupostos participatius.....	20
4.2. Ús de les eines de debat online i participació a la fase de votacions dels pressupostos participatius.....	23
5. Discussió dels resultats.....	25
6. Conclusions.....	27
7. Referències bibliogràfiques.....	29
8. Enllaços i recursos consultats sobre els processos.....	31
9. Altres enllaços consultats.....	38
10. Annex 1: Taules.....	39
11. Annex 2: Models de participació ciutadana als pressupostos participatius que fan ús de la plataforma Decidim.....	47
12. Annex 3: Anàlisi univariant dels instruments de participació que integren els pressupostos participatius.....	49
13. Annex 4: Resultats de l'anàlisi estadístic per la H.2.....	52
14. Annex 5: Resultats de l'anàlisi estadístic per la H.3.....	57

1. Introducció

El pressupost participatiu és un mecanisme de participació directa que es basa en la inclusió de la ciutadania al procés de diagnosi i presa de decisió sobre a què es destina part del pressupost públic (Diputació de Barcelona, 2018). En els últims anys, l'ús de la plataforma Decidim s'ha instal·lat de manera notable als pressupostos participatius desenvolupats a Catalunya. Com diu Blanco (2019), l'última onada de pressupostos participatius té la novetat d'incloure canals virtuals per la participació, que poden ser combinats amb els mitjans presencials que ja eren existents (Blanco, 2019: 12). La plataforma Decidim, a més de ser una eina que fomenta la transparència i publicitat mitjançant la difusió d'informació sobre els processos, permet als usuaris participar de manera telemàtica a les diferents fases d'aquests. En grans trets, els pressupostos participatius estan formats per les següents fases: impuls, disseny, formulació de propostes, filtratge, votació, resultats i avaluació del procés¹.

El present estudi té l'objectiu de d'analitzar quin encaix té la plataforma Decidim als pressupostos participatius celebrats els últims anys a Catalunya. S'entén que els processos, tot i compartir la plataforma amb la qual es desenvolupa part de la participació ciutadana, presenten diferències metodològiques importants. Així doncs, el primer objectiu de la recerca és elaborar una categorització de diferents models de pressupost participatiu que prengui de referència l'ús de les eines digitals; i les estratègies per la participació que cada procés desenvolupa en cadascuna de les seves fases. Per altra banda, es planteja un estudi que analitza quins són els escenaris més favorables per la formulació de comentaris online mitjançant la plataforma Decidim; i per la participació ciutadana a la fase de votacions. Les preguntes de recerca que guiaran l'estudi són les següents:

PR1. Quines tendències o models de pressupost participatiu es distingeixen en els processos on es fa ús de la plataforma Decidim?

PR2. Quina relació tenen els factors contextuais, els principis organitzatius i la participació durant les diferents fases dels pressupostos participatius amb l'ús d'espais de debat digital oferts durant la fase de presentació de propostes?

¹ A la Taula 1 es poden observar les principals característiques de cadascuna de les fases.

PR3. Quina relació tenen els factors contextuais, els principis organitzatius i la participació durant les diferents fases dels pressupostos participatius amb el nombre de participants durant la fase de votació?

Al següent apartat es farà una síntesi de les principals aportacions que s'han fet a nivell teòric en matèria de pressupostos participatius. En primer lloc, s'analitzaran els trets característics que diferencien els pressupostos participatius d'altres mecanismes de participació ciutadana; s'estudiaran els diferents mètodes que els acadèmics han utilitzat per classificar les experiències de pressupost participatiu; i s'analitzaran les principals potencialitats i reptes que tenen els processos per fomentar el seu poder transformador a nivell democràtic. Al tercer apartat s'explicaran les diferents hipòtesis que s'han plantejat per aquest treball; es presentaran els diferents casos seleccionats per l'estudi; i s'exposaran els mètodes utilitzats per resoldre les preguntes de recerca. A l'apartat de resultats s'analitzaran les dades obtingudes de cada cas amb la finalitat d'elaborar una categorització de les experiències participatives segons l'ús dels instruments participatius que disposen a les diferents fases, i s'estudiarà si existeix alguna relació entre la deliberació en xarxa i la participació a la fase de votació amb les variables seleccionades per respondre les hipòtesis. Finalment, es conclourà l'informe amb una discussió teòrica dels resultats obtinguts en base les evidències i els conceptes introduïts a la revisió bibliogràfica.

2. Marc teòric

2.1. La classificació dels pressupostos participatius i els conceptes que s'hi inclouen

La distinció dels diferents models o tendències que han adquirit els pressupostos participatius implica la formulació de conceptes i variables que distingeixin uns processos d'uns altres. És per això, que l'objectiu d'aquest apartat és recollir aquells elements que es prenen de referència a nivell teòric per distingir i classificar els pressupostos participatius.

En termes generals, els pressupostos participatius són processos que permeten a la ciutadania decidir de manera directa a què es dedica part del pressupost públic (Sguelo,

2016: 2; Sintomer, Herzberg, Allegretti, 2013: 10). Autors com Yves Sintomer, fan una distinció dels pressupostos participatius respecte d'altres processos de participació amb l'objectiu d'ampliar aquesta definició. En un dels seus primers treballs sobre la matèria, l'any 2005, l'autor enumera tres criteris que han de reunir tots els processos per poder ser emmarcats com a pressupostos participatius: 1) Impliquen la discussió sobre el pressupost públic; 2) la seva organització és a nivell de ciutat (no poden ser processos a escala infra-municipal) i han de tenir la implicació directa d'algun representant públic; 3) i són processos continuats, no un únic acte o votació (Sintomer, 2005: 1). Als informes de Sintomer, Herzberg i Röcke (2008) i Sintomer, Herzberg i Allegretti (2013) s'afegeixen dos criteris més en aquesta definició dels pressupostos participatius: 4) Els processos han d'incloure un mecanisme propi de deliberació; 5) també han de contemplar algun procediment de retiment de comptes una vegada finalitza el procés (Sintomer et al., 2008: 168; Sintomer et al., 2013: 11).

Per altra banda, Pineda i Pires (2012), proposen una metodologia per classificar diferents processos de pressupost participatiu a Espanya. Principalment, el treball es basa en un anàlisi documental de les diferents experiències que es contrasta amb diferents indicadors que recullen d'un qüestionari respòs pels responsables dels processos estudiats (Pineda; Pires, 2012: 54). El treball posa de manifest que no hi ha una única fórmula de pressupost participatiu, aquests contenen uns objectius i característiques diversos depenent del context polític, social i econòmic en el que es porten a terme (Pineda & Pires, 2012: 58). Es destaquen els següents elements d'una completa sèrie:

- Objectius: Es consulta als responsables dels processos sobre quines són les principals metes que persegueixen els processos que lideren. Es distingeixen quatre grans objectius: transparència, control, consulta i deliberació (Pineda & Pires, 2012: 62).
- Deliberació: Poden debatre's part de les inversions o la totalitat de les inversions d'un municipi; es pot debatre només sobre despeses, però també tant de despeses com ingressos municipals; finalment, els processos també poden ser una oportunitat per deliberar sobre les directrius que orientaran les polítiques públiques d'una ciutat (Pineda & Pires, 2012: 65).

- Iniciativa del procés: L'actor principal per engegar el procés pot ser el mateix alcalde i el seu equip de govern; regidories (com la de participació ciutadana o hisenda); i també hi ha casos on la societat civil (ciutadania i associacions locals) poden tenir la iniciativa de formular el procés participatiu (Pineda & Pires, 2012: 67).
- Criteris per la participació: Es pregunta si la participació està reservada per a col·lectius concrets (conjunt dels veïns, electors, inclusió de treballadors o estudiants del municipi) i s'analitza la participació de les associacions locals (Pineda & Pires, 2012: 69).
- Organització de la deliberació: Es poden organitzar els debats amb criteris territorials, temàtics o específics (enfocats a incloure col·lectius amb més dificultats per participar).
- Formes de participació: enquestes, reunions presencials, ús dels canals virtuals i reunions amb representants públics. Les reunions i assemblees són el mitjà preferit per vehicular la participació (Pineda & Pires, 2012: 72).
- Regulació: els processos poden ser auto-regulats (amb normes discutides prèviament entre els participants), aprovats per una normativa local, per regulacions de nivell superior, o no regulats (Pineda & Pires, 2012: 73).
- Iniciativa per presentar propostes: les propostes poden venir directament des del govern, per part de la població o per associacions locals (Pineda & Pires, 2012: 75).

2.2. Principals tendències dels pressupostos participatius: anàlisi dels reptes, oportunitats i dificultats per portar a terme els processos

Els primers treballs sobre pressupostos participatius centren la seva atenció en analitzar els objectius i actors que integren els pressupostos participatius per tal de diferenciar-los. L'estudi de Carmen Pineda (2005), tenia l'objectiu de comparar diferents experiències participatives espanyoles i el pressupost participatiu de Porto Alegre (ciutat referenciada per múltiples estudis com a pionera en pressupostos participatius). Per altre banda, Sintomer (2005) centra el seu estudi en els incipients pressupostos participatius que estaven sorgint a Europa. L'anàlisi dels objectius i el paper que juguen els actors que participen als pressupostos participatius, permeten identificar-ne les principals tendències, reptes i oportunitats. Els objectius que es recullen dels pressupostos participatius es poden diferenciar en tres nivells:

- A nivell administratiu, l'objectiu és millorar la gestió pública. Els pressupostos participatius permeten una major proximitat de la gestió i major transversalitat a nivell organitzatiu, factors que obliguen a repensar lògica del funcionament de les administracions (Pineda, 2005: 209). En els primers pressupostos participatius portats a terme a l'Amèrica Llatina, el canvi administratiu està més enfocat en la reducció del clientelisme i la lluita contra la corrupció (Sintomer, 2005: 6).
- A nivell social, els pressupostos participatius poden esdevenir una eina per millorar les relacions socials entre la ciutadania i poden fomentar una major inclusió dels col·lectius més desafavorits en la presa de decisions públiques (Pineda, 2005: 209). Aquesta dinàmica redistributiva s'observa molt poc a Europa, mentre a l'Amèrica Llatina és un dels seus elements principals (Sintomer, 2005: 6).
- A nivell polític es parla del concepte "democratitzar la democràcia". La inclusió de la ciutadania en la presa de decisions públiques pot millorar la legitimitat del sistema polític (Sintomer, 2005: 6) i pot fomentar l'emergència d'un nou poder que controli els representants públics (Pineda, 2005: 210).

Per altra banda, es distingeixen diferents actors involucrats en els pressupostos participatius: Ciutadania, teixit associatiu, partits polítics, funcionariat públic i fundacions o organitzacions no governamentals (Pineda, 2005: 210-211). La inclusió i protagonisme dels diferents actors en els pressupostos participatius marca les principals diferències entre els models analitzats:

- Mentre al model de Porto Alegre hi ha major inclusió dels col·lectius més desafavorits, els processos espanyols i europeus no destaquen per tenir aquesta dinàmica inclusiva (Pineda, 2005: 210; Sintomer, 2005: 8).
- El teixit associatiu pot esdevenir un actor central en la organització o en la participació durant els processos (Pineda, 2005: 211).
- Els representants polítics tenen una major importància als pressupostos participatius espanyols i europeus, ja que aquests sorgeixen majoritàriament d'una lògica *top-down* (Pineda, 2005: 210; Sintomer, 2005: 8).
- Les ONGs i fundacions suposen un actor important per la difusió dels pressupostos participatius a l'Amèrica Llatina, mentre a Espanya no s'observa un rol tan actiu per part d'aquestes (Pineda, 2005: 211).

- Finalment, els dos treballs posen de manifest la baixa implicació del funcionariat públic en els processos espanyols i europeus.

Cal destacar que la metodologia de la primera onada de pressupostos participatius que s'estengué des de Porto Alegre fins a altres punts de Brasil i Amèrica Llatina també influí en la cerca d'un model de governança similar a Espanya per part de les primeres associacions i xarxes de treball sobre pressupostos participatius que es constituïren al país. A continuació, es resumeixen els principals reptes que afronten els pressupostos participatius prenent de referència la proposta de la Red FAL et al. (2007), que estan relacionats amb els components dels processos orientats a aconseguir un major aprofundiment democràtic exposats per Cabannes i Lipietz (2017).

- Transversalitat: Lideratge polític i implicació d'àrees polítiques i tècniques, així com la integració de mecanismes formals i informals de participació (Red FAL et al., 2007: 12).
- Flexibilitat dels processos per apropar-los a les demandes ciutadanes: Es recomana que el procés estigui auto-reglamentat per la mateixa ciutadania i de manera que es fomenti l'aprenentatge sobre experiències prèvies (Red FAL et al., 2007: 23).
- Formació de la ciutadania i dinàmiques d'aprenentatge mutu amb les institucions mitjançant espais de trobada conjunts (Red FAL et al., 2007: 12). Aquells processos que no treballen en espais per aprofundir en un marc per la pedagogia de la ciutadania corren el risc de que no s'aprofitin els potencials que tenen els processos per l'aprofundiment democràtic (Cabannes; Lilietz, 2017: 15).
- Poder de decisió ciutadana al procés i mecanismes de control (Red FAL et al., 2007: 12).
- Comunicació: Creació d'espais de debat formats per la ciutadania, comunicació entre ciutadania i administració, i incorporació d'espais de debat digital (Red FAL et al., 2007: 12).
- Inclusió de grups socials desfavorits (Red FAL et al., 2007: 12). A nivell territorial, establir un canvi de prioritats que promogui les inversions en territoris on no hi havia intervenció; a nivell polític, els processos tenen el potencial d'atorgar l'exercici de poder a aquells actors que no tenien influència (Cabannes; Lilietz, 2017: 12). Pineda i Pires (2012) també destaquen, en aquest sentit, que la deliberació en xarxa pot

afavorir a la participació de col·lectius menys familiaritzats amb les reunions presencials o que no hi poden assistir (Pineda; Pires, 2012: 72).

En la mateixa línia, Blanco i Ballester (2011) analitzen la capacitat transformadora de la participació ciutadana i els seus límits en experiències de pressupost participatiu de la província de Barcelona (Blanco; Ballester, 2011: 1). Els autors identifiquen una sèrie de factors que condicionen els efectes positius de les experiències participatives, atorgant-les una major "qualitat participativa" (Blanco; Ballester, 2011: 4):

- Recolzament institucional i transversalitat dels processos dins de les administracions: Lideratge polític i adequació dins dels diferents agents polític-administratius. Amb l'estudi de les opinions dels tècnics consultats es considera que hi ha una escassa implicació del conjunt de regidories (Blanco; Ballester, 2011: 11).
- Marge de decisió concedit a la ciutadania: Els principals elements restrictius són la quantia assignada al procés, així com l'establiment de límits temàtics i filtres tècnics a les propostes (Blanco; Ballester, 2011: 13).
- Mobilització social i representativitat de la participació: En volum i varietat de participants. Es detecta que els índexs de participació són generalment baixos, fet que es produeix sobretot als municipis més grans (Blanco; Ballester, 2011:13). Els tècnics consultats assenyalen que la difusió d'aquests processos és un dels principals reptes (Blanco; Ballester, 2011: 15).
- Impacte sobre les decisions públiques: Aquells processos que destinen una partida d'inversions específica són aquells que tenen un impacte en la presa de decisions pressupostàries més clar (Blanco; Ballester, 2011: 15). El valor afegit que tenen els pressupostos participatius respecte altres processos és la seva capacitat d'oferir resultats concrets a curt termini per la gent que hi participa (Cabannes; Lipietz, 2017: 3).
- Canvi en les actituds polítiques dels actors: A nivell polític, fomentar la co-responsabilitat amb la ciutadania; a nivell administratiu, trencar amb les rigideses; i a nivell ciutadà, sortir de les dinàmiques de passivitat i delegació. En aquesta qüestió es detecta que els processos, a mesura que sumen noves edicions, aconsegueixen reunir un major nombre de participants i major implicació de les diverses àrees de l'Ajuntament (Blanco; Ballester, 2011: 16-17).

Tot i els avantatges i efectes transformadors a nivell democràtic que s'han apuntat al llarg d'aquest capítol, a la pràctica, s'ha detectat que els pressupostos participatius han d'enfrontar-se a diferents dinàmiques que repercuteixen negativament en la seva capacitat d'aprofundiment democràtic. Els estudis de Pineda (2005), Borge et al. (2018) i Blanco (2019) recullen els punts febles i dificultats dels diferents processos que analitzen:

- Manca de recolzament polítics i tècnics: Resistències per part dels mateixos governs i des de l'estructura tècnica dels ajuntaments (Blanco, 2019: 13). Les raons d'aquesta manca d'implicació que s'apunten, en aquest sentit, són diverses: por a perdre quota de poder, pèrdua de racionalitat administrativa o la baixa formació dels tècnics en la matèria (Pineda, 2005: 211; Sintomer, 2005: 9).
- Problemes en l'apropiació col·lectiva del procés: La manca d'apropiació del procés per part de la ciutadania va provocar que molts pressupostos participatius que es van començar a ciutats espanyoles durant la seva etapa d'expansió (abans de la recessió econòmica de 2008) no es consolidessin, ja que la majoria de processos havien estat impulsats directament des dels governs municipals (Blanco, 2019: 11).
- Participació escassa i poc representativa: Escassa demanda ciutadana per la participació i la baixa inclusió de col·lectius com la joventut o la immigració (Blanco, 2019: 14). La gestió dels sistemes d'informació i la qualitat d'aquesta poden ser un factor que condicioni aquesta participació (Pineda, 2005).
- Confusió metodològica i dificultats d'encaix en l'engranatge participatiu de la ciutat: Borge i altres (2018) apunten que una de les principals resistències són la tradició participativa de la ciutat i els costos d'adaptació que comporta a nivell organitzatiu portar a terme els pressupostos participatius. A nivell social, les xarxes socials existents a una ciutat abans dels pressupostos participatius poden ser un element positiu per millorar la legitimitat dels processos i augmentar la implicació de la ciutadania (Borge et al., 2018: 27).
- Marginalitat política, tècnica i social: Pineda (2005) apunta a les tensions polítiques que pot generar un pressupost participatiu no consensuat amb el conjunt de forces polítiques i socials de la ciutat. Blanco (2019) detecta que en ocasions no s'integren els processos amb la resta de mecanismes participatius existents (Blanco, 2019: 14), mentre l'acotament de la participació i el baix impacte en els temes més importants de la ciutat poden generar una percepció de manca de centralitat d'aquests

processos (Blanco, 2019: 14). En aquest sentit, una assignació de recursos i personal insuficient per al procés pot reduir els seus efectes transformadors (Pineda, 2005; Borge et al., 2018).

- Divisòria digital: En les experiències participatives més actuals, la extensió de l'ús de noves tecnologies per portar a terme la participació pot provocar que diversos col·lectius estiguin en una situació de desigualtat respecte la ciutadania més preparada per fer ús d'aquests mitjans.

En conclusió, les experiències de pressupost participatiu s'associen a un emergent paradigma de governança pública intel·ligent, fomentada en el canvi de les relacions entre les administracions públiques i la ciutadania (Criado, 2016). La integració dels diferents actors i la vertebració d'aquests elements transformadors als pressupostos participatius determinen en quin grau els processos fomenten un model de governança que encaixi amb el *model participatiu* exposat als treballs de Pineda, C. (2005), Sintomer, Y. (2005), Cabannes, & Lipietz, B. (2017) o Borge et al. (2018). Per altra banda, l'ús de les TIC per part de les administracions no implica necessàriament que es trenqui amb les relacions de poder prèviament existents, tot depèn del grau de sobirania que els governs estiguin disposats a cedir a la ciutadania (Borge et al., 2018: 30).

La plataforma Decidim té el potencial per afavorir la creació de models de governança per als pressupostos participatius on la ciutadania prengui un paper central i pugui exercir la seva influència amb un notable grau d'autonomia (Borge et al., 2018: 11). La capacitat de decisió i d'autoorganització que disposa la ciutadania en aquests processos dependrà de l'ús real que es facin dels mecanismes de participació, i també dels canvis que s'hagin portat a terme dins de la estructura organitzativa de les pròpies administracions locals. Mentre hi ha una tendència generalitzada a fomentar la participació a les fases de presentació de propostes i en l'expressió de preferències (recollida de suports o vot), els últims estudis sobre pressupostos participatius demostren que hi ha un ús més esporàdic de les eines que permeten la interacció entre usuaris i la deliberació en línia de les propostes (Borge et al., 2018: 18).

La visió d'un *model participatiu* defensaria que l'ús de les eines interactives que disposa la plataforma Decidim per la deliberació en xarxa de les propostes presentades als pressupostos participatius poden tenir un impacte positiu en la qualitat i eficàcia de les inversions públiques resultants dels processos, així com en l'apropiació col·lectiva dels pressupostos participatius per part de la ciutadania i les entitats del municipi. Es

considera que hi ha factors contextuais, socials i polítics, que condicionen l'ús d'aquestes eines. Per tant, resulta interessant analitzar quin és l'efecte d'aquest entorn en el desenvolupament dels mecanismes de participació individuals i col·lectius.

3. Metodologia

En aquest apartat s'exposaran, primer de tot, les diferents hipòtesis que l'estudi tractarà d'analitzar. Les hipòtesis plantejades relacionen una sèrie de conceptes que seran definits d'una manera operativa en base les diferents variables que contenen. En segon lloc, s'explicarà l'estratègia de mostreig que s'ha utilitzat per la selecció de les unitats d'anàlisi, i quins són els processos de pressupost participatiu que s'han triat per realitzar la recerca. Per altra banda, es concretaran les fonts d'informació i els mètodes que s'empraran per comprovar les hipòtesis, i es reflexionarà sobre els problemes de mesurament que tenen els mètodes proposats.

3.1. Hipòtesis

H.1) Els models de pressupost participatiu es distingeixen pels canals de participació que disposen els processos a les diferents fases i l'ús que fan els diferents actors d'aquests.

- **Fase de Disseny:**
 - Inclusió de comissions o celebració de trobades amb la ciutadania.
- **Fase de recollida de propostes**
 - Canal de presentació de propostes
 - Realització de reunions per l'elaboració de propostes col·lectives
- **Fase de filtratge**
 - Organització de tallers de debat o filtratge col·lectiu de propostes
 - Establiment d'una fase de recollida de suports online

- **Fase de votació**
 - Canal de votació
- **Fase de seguiment i avaluació**
 - Presentació de l'estat d'execució dels projectes guanyadors
 - Trobades presencials pel seguiment i avaluació del procés
 - Resposta a enquestes online d'avaluació

H.2) La deliberació online sobre les propostes formulades als pressupostos participatius està influïda per factors contextuals, els principis organitzatius i per la participació al procés durant les seves fases.

- **Factors sociodemogràfics:**
 - El nombre d'habitants del municipi té una relació positiva amb el nombre de comentaris online.
 - El nivell socioeconòmic d'una població té una relació positiva amb el debat online.
- **Principis organitzatius:**
 - La inclusió de la ciutadania i teixit associatiu a la fase de disseny dels pressupostos participatius té una relació positiva amb el nombre de comentaris online.
 - L'existència de reunions o tallers presencials d'elaboració i debat de propostes té una relació positiva amb la deliberació en línia.
 - El volum de recursos destinats al procés té una relació positiva amb el debat online.
- **Participació ciutadana durant les fases del procés**
 - Relació positiva entre el debat online i el volum de propostes formulades durant la fase de presentació.
 - El percentatge de propostes formulades per la plataforma té una relació positiva amb el debat online.
 - El nombre d'adhesions a propostes té una relació positiva amb el debat online.

- Relació positiva entre la participació durant a la fase de votació i el volum de comentaris online.
- Relació positiva entre el la taxa de participació online a la fase de votació i el volum de comentaris online.

H.3) La participació a la fase de votació dels pressupostos participatius està influïda per factors contextuais, els principis organitzatius i per la participació al procés durant les seves fases.

- **Factors sociodemogràfics:**

- El nombre d'habitants del municipi té una relació negativa amb la taxa de votació.
- El nivell socioeconòmic d'una població té una relació positiva amb el vot.

- **Principis organitzatius:**

- La inclusió de la ciutadania i teixit associatiu a la fase de disseny dels pressupostos participatius té una relació positiva amb la taxa de votació.
- L'existència de reunions o tallers presencials d'elaboració i debat de propostes té una relació positiva participació durant la fase de votació.
- El volum de recursos destinats al procés té una relació positiva amb la taxa de votació.

- **Participació ciutadana durant les fases del procés**

- El nombre de propostes formulades durant la fase de presentació té una relació positiva amb la taxa de votació.
- El percentatge de propostes formulades per la plataforma té una relació positiva amb la taxa de participació a la votació.
- Relació positiva entre el la taxa de participació a la fase de votació i el percentatge de vots online.

3.2. Estratègia de mostreig i unitats d'anàlisi

En total s'han seleccionat 24 casos de les províncies de Barcelona (21 casos), Tarragona (2 casos) i Girona (1 cas) que s'inclouen en un arxiu facilitat pel *Grup de Recerca GADE* de la Universitat Oberta de Catalunya. Es considera que la tècnica de mostreig intencional no probabilística és la més adequada, ja que la població (municipis que han portat a terme pressupostos participatius mitjançant la plataforma *Decidim* entre els anys 2018 i 2020) no té la suficient magnitud per aplicar tècniques probabilístiques o aleatòries. En aquest sentit, s'ha realitzat una revisió preliminar per la selecció de casos que hagin finalitzat i que disposin de les dades de participació que es volen analitzar. Per tant, les experiències de pressupost participatiu seleccionades per analitzar la deliberació online també hauran d'haver habilitat l'espai de comentaris a la plataforma *Decidim* i comptar amb opinions formulades en línia per part de la ciutadania. La Diputació de Barcelona ha promogut en els últims anys aquest tipus de processos participatius per mitjà de subvencions econòmiques, publicacions i jornades formatives orientades als tècnics dels municipis d'aquesta província. És per això, que la majoria de pressupostos participatius catalans es celebren en poblacions de la província de Barcelona.

S'ha fet una recerca de quines són les experiències més viables per l'estudi de les diferents hipòtesis: els processos seleccionats per l'estudi de les tres hipòtesis es recullen a la Taula 2. Per altra banda, a la Taula 3 s'afegeixen més unitats d'anàlisi que es prendran de referència per analitzar únicament les H.1 i H.3 (n=24). S'han exclòs per l'estudi de la segona hipòtesi (n=12) les poblacions que no disposen de comentaris a les propostes, o bé perquè són processos que compten amb un nombre de comentaris insuficient (s'ha establert el mínim a 10 comentaris).

3.3. Mètode i enfocament de la recerca

La recerca que es planteja sobre els pressupostos participatius tracta d'analitzar aquest fenomen mitjançant un disseny quantitatiu, descriptiu i transversal. Per la primera hipòtesi (categorització de propostes) es realitzarà un anàlisi univariant de les variables proposades a la Taula 4. Els principals criteris per categoritzar les diferents experiències són el nombre de fases on la ciutadania i entitats estan involucrades, així com el volum d'instruments online i presencials per la participació ciutadana que disposa cada procés. La participació ciutadana es desenvolupa, en tots els casos, com a mínim a les fases de

presentació de propostes i filtratge. Així doncs, s'han diferenciat aquells processos que incorporen instruments per la participació durant les fases de disseny, filtratge i avaluació. La principal limitació d'aquest model de classificació és que no es consideren factors com la magnitud del procés (en població i en recursos) ni el volum de participació ciutadana que es reuneix a cada fase. Més aviat, s'intenta donar un enfocament precís de l'ús que es fa de la plataforma Decidim i dels espais de deliberació ciutadana. A l'Annex 2 es poden consultar els diferents models de participació ciutadana en pressupostos participatius que fan ús de la plataforma Decidim proposats per l'estudi de la primera hipòtesi.

Per l'anàlisi de les variables numèriques incloses per la H.2 i H.3², s'aplica el coeficient de correlació de Pearson per a proves paramètriques. Per altra banda, l'anàlisi de les variables amb un nivell de mesurament nominal es realitzarà mitjançant de la diferència de mitjanes que s'observa entre les diferents categories. L'anàlisi de les dades es realitza amb el programa estadístic SPSS (versió 27.0) i la significació estadística s'ha fixat al 5%.

La principal limitació del mètode és la magnitud de la mostra per l'estudi estadístic de la segona i tercera hipòtesi. Per altra banda, els indicadors per l'estudi d'aquestes no s'han pogut reunir en la seva totalitat. Es comptabilitzen com a casos perduts tots aquells processos on no s'han aconseguit les dades per l'estudi de les diferents correlacions. Per tant, el nombre de casos estudiats (n) varia depenent de les dades que es disposen per l'estudi de cadascuna de les correlacions.

Els valors de les variables presentades a l'apartat de resultats, s'extrauran principalment de les pàgines de la plataforma Decidim dedicades per als processos de pressupost participatiu escollits per l'estudi; dels reglaments dels processos i altre documentació dels ens locals; i articles de premsa relativa als pressupostos participatius i el context polític del municipi³. També s'han enviat correus electrònics a les àrees de participació de cada consistori per recopilar informació sobre els processos. Les variables socioeconòmiques s'obtenen d'instituts d'estadística (es cercaran els valors de l'any que es celebra cada procés). Finalment, per analitzar la taxa de participació de cada municipi s'han pres de referència les persones censades per les eleccions municipals de 2019⁴.

² Es poden consultar les variables i el seu nivell de mesurament a la Taula 5.

³ A l'apartat de Referències Bibliogràfiques es recullen totes les fonts utilitzades per obtenir la informació sobre les variables analitzades. A la Taula 2 i Taula 3 hi ha l'enllaç a la plataforma Decidim de cadascun dels projectes

⁴ Hi ha una lleugera sobre-representació de la participació, ja que no es considera la població menor de 18 anys (la participació als pressupostos participatius és, en la majoria dels casos, a partir dels 16 anys).

4. Resultats

4.1. Classificació dels casos analitzats en els models de participació ciutadana dels pressupostos participatius

Com s'ha apuntat a l'apartat de mètode i enfocament de la recerca, els diferents processos de pressupost participatiu estudiats es poden classificar en base els instruments de participació que recullen al llarg de les fases que els integren. S'han diferenciat dos models genèrics: els models de participació simples, que centren la participació ciutadana a les fases de presentació de propostes i votació; i els models de participació extensiva, que compten amb majors eines per la participació ciutadana, sobretot a la fase de filtratge. A l'Annex 3 es resumeixen els resultats que presenten el conjunt de casos estudiats a les diferents fases dels pressupostos participatius⁵. S'han elaborat diferents categories de pressupostos participatius segons les eines que disposen la ciutadania, entitats i comissions per influir en les diferents fases del procés:

- **Models de participació simple**

- *Plataforma de votació*

En aquest model trobem dos processos petits i un de gran. En primer lloc, els municipis de **Calaf** i **Vacarisses** compten amb poc més d'una desena de propostes presentades, i l'ús de la plataforma es centra exclusivament en la fase de votació. Cal destacar que al procés de Calaf totes les propostes són presentades per entitats. Per altra banda, el procés participatiu de **Sabadell**, tot i comptar amb un milió d'euros de pressupost, rep 64 propostes de manera presencial, totes han de comptar amb el suport de 30 signatures abans de ser presentades. Al igual que Calaf, les entitats són l'actor amb més presència a la fase de presentació de propostes (32 de les 38 propostes validades). El procés vallesà també compta amb un mòdul de seguiment de l'estat d'execució dels projectes guanyadors per la plataforma.

⁵A la Taula 6 també es pot observar un resum més detallat de l'ús que fan els processos dels instruments de participació estudiats per elaborar la categorització plantejada per la H.1.

- *Presentació de propostes i vot exclusivament online*

Aquests processos es caracteritzen per centrar la participació ciutadana únicament a la plataforma Decidim. La majoria d'aquests, també compten amb punts de suport tècnic habilitats a un o diferents punts de la població. En aquest model es diferencien els processos que disposen de mecanismes pel seguiment i avaluació. Per una banda, els municipis que no disposen d'eines pel seguiment del procés són **Olost**, que és el municipi més petit de la mostra amb poc més de mil habitants; i **Sant Feliu de Llobregat**, que compta amb el suport d'una consultora externa. Per altra banda, els municipis de **Sant Pere de Vilamajor** i **Olesa de Montserrat** fan un seguiment del procés de manera presencial mitjançant comissions. Finalment, els municipis de **Calafell**, **Premià de Mar** i **Esparraguera** (aquest últim també compta amb enquestes d'avaluació al final del procés) disposen de mòduls de seguiment dels projectes guanyadors a la plataforma.

- *Presentació de propostes mixt i vot online*

En aquest tipus de processos és interessant distingir entre aquells que disposen de tallers presencials d'elaboració de propostes (**Reus** i **Esplugues de Llobregat**) i aquells que, a part de la plataforma, disposen d'un o més punts presencials de recollida de propostes (**La Torre de Claramunt** i **Vic**).

- *Participació mixta*

Els dos municipis que desenvolupen les fases de presentació de propostes i votació per mitjans presencials i telemàtics són **Arenys de Munt** i **Vilanova i la Geltrú**. El primer compta amb més instruments de participació presencial, ja que celebra tallers de presentació de propostes (a més de comptar amb la participació del Consell de Poble i els Consells Sectorials durant aquesta fase); i el Grup Promotor del procés desenvolupa les funcions d'avaluació. Per altra banda, Vilanova i la Geltrú disposa d'un sistema de recollida de propostes presencial poc utilitzat (el 88% de les propostes es presenten online); i publica un seguiment de l'estat d'execució dels projectes guanyadors per la plataforma.

- **Models de participació extensiva**

- *Participació mixta amb filtratge ciutadà*

En aquesta categoria s'observa que a la majoria de processos compten amb la participació de comissions en algunes de les seves fases. El pressupost participatiu de **Montmeló** integra el Consell de Poble a la fase de presentació de propostes; el Consell de Poble i la Comissió Permanent de Participació tenen incidència a la fase de filtratge; i el seguiment es realitza per part de la Comissió Permanent de Participació. El municipi del Vallès Oriental combina la participació de les comissions amb sessions ciutadanes pel filtratge de propostes; la realització d'enquestes online d'avaluació; i una reunió ciutadana per l'avaluació del procés. A **Malgrat de Mar** es realitzen trobades presencials del Grup Motor a les etapes de filtratge i avaluació; i es celebren tallers ciutadans per l'elaboració conjunta de propostes. Per la seva banda, **Viladecans** té la presència dels Consells de Districte en la presentació de propostes, el filtratge i en l'avaluació del procés. A **Palamós**, el filtratge de propostes i l'avaluació del procés es desenvolupen per mitjà de sessions de treball presencials dinamitzades per una consultora externa. El municipi gironí també disposa d'enquestes al final del procés. Finalment, a **Mataró** els Consells Municipals poden presentar propostes; hi ha una etapa de filtratge ciutadà de propostes per la plataforma; i es convoca una Comissió de Seguiment per supervisar l'estat d'execució dels projectes guanyadors.

- *Presentació de propostes mixta i vot online, amb filtratge ciutadà*

Els municipis analitzats d'aquesta categoria presenten processos rics en instruments per la participació a les diferents fases dels seus processos. En primer lloc, **Rubí** celebra tallers presencials de presentació de propostes; mentre desenvolupa únicament per la plataforma les etapes de filtratge de propostes (mitjançant una recollida de suports online) i el seguiment de les propostes guanyadores. El cas de **Sant Boi de Llobregat** és l'únic que inclou a les entitats per l'execució de projectes (només els projectes socials); a més de comptar amb espais pel filtratge online i presencial de propostes (recollida de suports i sessions per debatre propostes socials); també disposa d'un sistema d'avaluació que combina les sessions de la Comissió Ciutadana i el seguiment per la plataforma.

- *Participació mixta estesa a totes les fases*

Sant Cugat del Vallès combina múltiples canals de participació durant totes les etapes del procés. A la fase de recollida de propostes s'habiliten, a part de la plataforma, punts de presentació presencial de propostes. Durant la fase de filtratge, hi ha una etapa de suports ciutadans per la plataforma que precedeix a l'avaluació tècnica i als tallers de debat de propostes (que s'organitzen per temàtiques i per territoris). Finalment, hi ha una fase d'avaluació per la plataforma, amb enquestes d'avaluació i la publicació de l'estat d'execució dels projectes guanyadors, que complementa les reunions del Consell de Ciutat i de les Comissions de Seguiment sorgides dels tallers presencials celebrats durant la fase de filtratge.

4.2. Ús de les eines de debat online i participació a la fase de votacions dels pressupostos participatius

En aquesta secció es mostrarà la correlació que tenen la formulació de comentaris online a l'apartat de propostes de la plataforma Decidim i les diferents variables sobre el context, els principis organitzatius i la participació al llarg dels dotze processos seleccionats per estudiar la H.2. Finalment es farà un anàlisi similar amb la correlació que hi ha entre la taxa de participació durant la votació de propostes i les diferents variables plantejades per respondre la H.3.

En primer lloc, s'observa la relació que hi ha entre el volum del debat online amb factors contextuals. La grandària del municipi (en nombre d'habitants) no té cap correlació (r) amb el volum de debat generat per la plataforma ($r=-,003$ de coeficient de Pearson; $p=,993$ de significació bilateral). Pel que fa a la riquesa del municipi (mesurada en el PIB per habitant) s'observa una relació lleugerament positiva amb la formulació de comentaris online, però tampoc és significativa ($r=,157$; $p=,646$). La dotació de recursos al procés per cada 1.000 habitants té una relació negativa no significativa amb els comentaris per proposta ($r=-,218$; $p=,496$).

S'ha fet una comparació de mitjanes per analitzar les diferències que hi ha en la deliberació online dels processos que disposen d'instruments presencials de participació ciutadana amb els que no en disposen. Per una banda, els processos que han comptat amb comissions durant l'etapa de disseny (només tres dels dotze casos) tenen una mitjana de comentaris per proposta lleugerament superior als processos que no han

organitzat aquestes comissions (0,62 comentaris per proposta del primer grup enfront els 0,57 dels segon). Tot i això, la prova estadística de Levene ($p=,810$) apunta que la variància no és homogènia. Per altra banda, també s'observen diferències no significatives entre els casos que han realitzat reunions de treball presencials per la formulació o debat de propostes i els processos que no disposen d'aquestes eines de participació (0,65 comentaris per proposta del primer grup i 0,51 del segon, però amb un valor $p=,963$).

Per últim, s'ha mesurat la correlació de la deliberació online amb dades quantitatives sobre la participació a les fases de presentació de propostes i votació. Pel que fa a les propostes presentades, hi ha una correlació negativa no significativa ($r=-,377$; $p=,227$). S'observa una singular correlació negativa del volum de comentaris per proposta amb el percentatge de propostes formulades per la plataforma ($r=-,336$; $p=,312$). El nombre d'adhesions per proposta té una correlació positiva amb la quantitat de comentaris online que generen ($r=,265$; $p=,431$). S'observen uns resultats similars amb la correlació entre deliberació online i la taxa de participació durant la fase de votació ($r=,280$; $p=,433$). Finalment, la taxa de vot online té una relació positiva no significativa ($r=,339$; $p=,281$).

Per l'anàlisi de la tercera hipòtesi, s'ha mesurat la correlació de la participació a la fase de votació de propostes amb variables sociodemogràfiques i els recursos destinats al procés. La grandària del municipi té una correlació no representativa ($p=,075$) negativa amb la participació durant la fase de votació ($r=-0,407$). El PIB per habitant dels municipis té una relació positiva amb el percentatge de votants al procés, però aquesta no és significativa ($r=,351$; $p=,182$). L'únic resultat estadísticament significatiu d'aquest estudi és la correlació entre els recursos dedicats al procés per cada 1.000 habitants i la participació a la fase de votacions. S'observa una relació positiva ($r=,489$ de coeficient de Pearson) i amb una significació bilateral inferior a 0,05 ($p=,029$).

També s'han detectat diferències no significatives en la mitjana de participació dels casos que organitzen comissions pel disseny del procés. La participació és superior als municipis que no organitzen aquest tipus de reunions (5,03% de mitjana) que als cinc municipis que compten amb comissions en aquesta fase (la participació mitjana a aquests municipis és del 3,88%). El valor de la prova de Levene ($p=,153$) mostra que aquesta diferència no és significativa. Els processos que disposen de tallers presencials per l'elaboració o debat de propostes tenen una mitjana de participació inferior que els casos que no celebren reunions en aquesta etapa del procés (3,86% de participació

mitjana del primer grup, per 5,96% del segon). Aquesta diferència, tot i això, no és significativa, ja que el valor de la prova de Levene és de ($p=,412$).

Finalment, es presenten els resultats de l'anàlisi de la correlació entre el percentatge de votants respecte el cens de 2019 i les dades quantitatives sobre la participació durant les diferents fases del procés: hi ha una correlació negativa amb el volum de propostes presentades ($r=-,294$; $p=,208$); en segon lloc, s'observa una correlació negativa no significativa amb la taxa de propostes presentades per la plataforma ($r=-,310$; $p=,261$); i per últim, la taxa de votació té una correlació negativa no representativa amb el percentatge de vots emesos per la plataforma ($r=-,209$; $p=,390$).

5. Discussió dels resultats

Després d'elaborar la categorització de les diferents experiències de pressupost participatiu, la primera evidència que s'ha pogut comprovar és que, tal i com apunta Sintomer (2008), no hi ha una metodologia concreta per la formulació i posada en pràctica d'aquests processos. Tot i que els diferents processos tenen en comú l'ús de la plataforma Decidim en mínim una de les seves etapes, s'observen diferències notables en els instruments per la participació ciutadana que reuneixen els processos en cadascuna de les seves fases, i en la importància que tenen els diferents actors dins de cada procés.

Resulta interessant plantejar si tots els casos analitzats poden associar-se a un procés de pressupost participatiu segons la distinció que es fa als informes de Sintomer, Herzberg i Röcke (2008) i Sintomer, Herzberg i Allegretti (2013). Per una banda, s'observen mancances en el desplegament de mecanismes propis per la deliberació. Tot i que la plataforma Decidim, en la majoria dels casos, és un mitjà utilitzat per comentar les propostes formulades durant la fase de presentació de propostes, s'observa que a la majoria dels processos no es desenvolupen dinàmiques de deliberació en xarxa entre els usuaris de la plataforma⁶. Per tant, es pot considerar que

⁶ Amb l'excepció dels casos de Sant Boi de Llobregat (amb un 46% de propostes comentades i 1,3 comentaris de mitjana per proposta), Reus (gairebé un 30% de propostes comentades i 0,7 comentaris per proposta), Rubí (35% de propostes comentades i 1,2 comentaris per proposta) o La Torre de Claramunt (amb només 24 comentaris, però un 43% de propostes comentades i 1,7 comentaris per proposta) l'ús de la plataforma Decidim per comentar les propostes formulades per altres usuaris és poc rellevant.

els principals mecanismes de deliberació que disposen els pressupostos participatius s'ofereixen de manera presencial durant les fases de presentació de propostes (amb tallers d'elaboració col·lectiva de propostes) i filtratge (tallers de debat i prioritització de propostes). Com s'ha pogut veure a l'apartat de resultats i a la Taula 6, més de la meitat dels processos⁷ no disposen de cap mecanisme presencial de debat per l'elaboració o el filtratge de propostes i, per tant, no reuneixen cap mecanisme propi de deliberació.

Per altra banda, el segon criteri que no es compleix en alguns casos és la constitució de procediments pel retiment de comptes al final del procés. De la mateixa manera que els instruments per la deliberació, la fase d'avaluació es porta a terme per mitjà de sessions presencials, o bé per la plataforma Decidim (amb enquestes o la presentació de l'estat d'execució dels projectes guanyadors). Es detecten cinc municipis que no compten amb cap dels tres instruments pel retiment de comptes una vegada finalitza el procés⁸. Finalment, el procés de Vic té la peculiaritat de que cada any dedica el pressupost participatiu només a una de les tres zones de la ciutat que s'han establert. Aquesta pràctica tampoc aniria en concordança amb els criteris exposats al marc teòric per distingir els pressupostos participatius d'altres processos.

A l'apartat de resultats es posa de manifest que hi ha diferents maneres d'implicar a la ciutadania als pressupostos participatius. La classificació dels processos segons els instruments de participació que disposen a les diferents fases distingeix un grup de municipis que fomenten un model de governança propi, que impliquen a la ciutadania i entitats per mitjà de comissions i mecanismes de debat ciutadà; fomenten la presa de decisions ciutadanes de manera autònoma o conjunta amb el consistori; i preveuen espais per seguiment i control del procés. També s'observa un segon grup de processos que segueix una lògica *top-down* més accentuada. Aquests estan més centrats en la participació individual de la ciutadania, però no disposen d'un entorn procliu pel desenvolupament de dinàmiques *bottom-up* pròpies del *model participatiu* introduït durant la revisió bibliogràfica per Pineda, C. (2005), Sintomer, Y. (2005), Cabannes, & Lipietz, B. (2017) o Borge et al. (2018).

L'estudi de les correlacions entre la deliberació online de propostes i les diferents variables contextuais, organitzatives i de participació dels processos mostra que qui ha

⁷ Olost, Calaf, La Torre de Claramunt, Sant Pere de Vilamajor, Vacarisses, Esparraguera, Olesa de Montserrat, Calafell, Premià de Mar, Sant Feliu de Llobregat, Vic, Vilanova i la Geltrú i Sabadell.

⁸ Olost, Vacarisses, Sant Feliu de Llobregat, Vic, Rubí (que únicament presenta l'estat d'execució de les propostes guanyadores de l'edició anterior).

dues tendències en l'ús dels canals de participació digital per part dels municipis: una centrada en la participació individual per la plataforma; i una altre on es combinen els instruments de participació presencial amb l'expressió de preferències i opinions per la plataforma. Els resultats obtinguts, tot i no ser estadísticament significatius, posen de relleu la compatibilitat dels instruments de debat presencial amb la formulació de comentaris per la plataforma, i la relació positiva entre la discussió de propostes online amb l'ús de canals virtuals per donar suport a propostes o efectuar el vot.

Pel que fa a la correlació de les variables socioeconòmiques amb la participació a la fase de votació, es compleix la tendència apuntada per Blanco i Ballester (2011) que a les poblacions petites el percentatge de votants augmenta. Les poblacions més petites tenen una taxa de votants notablement més elevada que la resta de municipis. Aquest fenomen segurament incideix en l'elevada taxa de votació participació als municipis que no disposen de mecanismes de participació presencial a les fases de disseny, presentació de propostes i filtratge (majoritàriament municipis petits).

Finalment, la correlació positiva entre la participació a la fase de votació i el volum de recursos destinats al procés (ponderat a la grandària de la població) pot ser un indicatiu que una major dotació de recursos fomenta el vot perquè eixampla el marge de decisió ciutadana i l'impacte del procés sobre les decisions públiques (Blanco; Ballester, 2011: 13). Tot i això, l'anàlisi no té en compte aquells processos que són bi-anuals, ni l'efecte que pot tenir l'alta participació dels municipis més petits.

6. Conclusions

Tot i les limitacions de l'estudi, els resultats de la categorització dels pressupostos participatius indiquen que hi ha un ampli ventall de mecanismes individuals i col·lectius, tant presencials com electrònics, per la participació de la ciutadania i les entitats locals a les diferents fases dels processos. La plataforma Decidim és una eina que té encaix a les fases de formulació de propostes, filtratge, votació i avaluació dels pressupostos participatius, i el seu ús pot ser exclusiu per alguna de les fases, o bé complementar els instruments de participació presencial.

No existeix un model ideal de pressupost participatiu, de la mateixa manera que no hi ha una combinació dels instruments de participació que garanteixi l'èxit dels processos.

Tot i això, s'ha pogut observar que hi ha municipis que no compten amb alguns dels elements característics d'un pressupost participatiu, com la disposició d'espais propis per la deliberació i la falta de mecanismes per l'avaluació del procés. En aquest sentit, fer ús de la plataforma Decidim pel desenvolupament d'un pressupost participatiu no aporta de manera automàtica tots els components necessaris per poder categoritzar-lo com a tal. Cada municipi necessita una etapa de disseny dels pressupostos participatius que adapti el procés a la cultura organitzativa del consistori, així com les característiques i necessitats de la seva població. L'obertura d'espais per la participació ciutadana en aquesta fase podria afavorir a la creació de metodologies de pressupost participatiu adaptats al context dels municipis. La plataforma Decidim és, per tant, un instrument amb el qual es podrien explorar noves vies per la introducció d'espais de participació ciutadana pel disseny i la governança d'aquest processos.

La formulació de comentaris per la plataforma Decidim representa, en pocs casos, un espai de comunicació informal entre els usuaris registrats. Però a la tendència general són missatges breus de suport o desaprovació en un nombre reduït de propostes. No s'ha pogut confirmar cap de les hipòtesis plantejades sobre la deliberació en xarxa de propostes, però el mesurament de les tendències participatives durant les diferents fases dels processos amb els factors contextuals i organitzatius dels municipis on es desenvolupen, són una interessant línia de recerca per a estudis que disposin d'una major quantitat de casos per analitzar.

En una línia similar, les hipòtesis formulades sobre la participació a la fase de votació no presenten uns resultats significatius, amb l'excepció de la correlació entre la taxa de vot i la quantitat de recursos destinats al procés. Així doncs, la principal conclusió de l'anàlisi estadístic sobre els instruments de participació ciutadana als pressupostos participatius és que la dotació de recursos als processos hauria de ser un factor a considerar a l'etapa de disseny, ja que aquesta pot influir en la implicació de la ciutadania durant la fase de votació. Es proposa per a recerques posteriors, l'estudi de la relació entre la dotació de recursos i la participació durant el conjunt de fases dels pressupostos participatius.

7. Referències bibliogràfiques

BLANCO, I., & BALLESTER, M. (2011). ¿Participar para transformar? La experiencia de los presupuestos participativos en la provincia de Barcelona. *Gestión y Análisis de Políticas Públicas*, 5, 117-144.

BLANCO, I. (2019). Pressupostos participatius als municipis catalans: trajectòria, aprenentatges i reptes de futur. *Pressupostos participatius al món local. El repte d'incorporar la ciutadania en la definició del pressupost públic* (1a ed.). Diputació de Barcelona.

BORGE, R., et al. (2018). “La participación política a través de la plataforma Decidim: análisis de 11 municipios catalanes”. Comunicació presentada al IX Congreso Internacional en Gobierno, Administración y Políticas Públicas GIGAPP, Madrid.

CABANNES, Y., & LIPIETZ, B. (2017). Revisiting the democratic promise of participatory budgeting in light of competing political, good governance and technocratic logics. *Environment & Urbanization*, 30(1).

CRIADO, J. I. (2016). Las administraciones públicas en la era del gobierno abierto. Gobernanza inteligente para un cambio de paradigma en la gestión pública. *Revista de Estudios Políticos*, 173, 245-275.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA. (2018). “Pressupostos participatius al món local”. Quaderns de participació ciutadana. Núm. 5.

PINEDA, C. (2005). Participación presupuestaria: las experiencias de Albacete, Logroño y Madrid. *Revista De Estudios De La Administración Local Y Autonómica*, 298-299, 204-217.

PINEDA, C., & PIRES, V. (2012). Características de las experiencias españolas de presupuesto participativo: intento de encuadramiento en una tipología. *GAPP, Revista Gestión y Análisis de Políticas Públicas*, 51-90.

RED FAL, FAMSI, DIPUTACIÓN DE MÁLAGA, & RED ESTATAL POR LOS PRESUPUESTOS PARTICIPATIVOS (Ed.). (2009). *Los presupuestos participativos y sus redes*.

SGUEO, G. (2016). *Participatory budgeting. An innovative approach*.

SINTOMER, Y. (2019). Pressupostos participatius, per a què?. *Pressupostos participatius al món local. El repte d'incorporar la ciutadania en la definició del pressupost públic* (1a ed.). Diputació de Barcelona.

SINTOMER, Y. (2005). Los presupuestos participativos en Europa: retos y desafíos. *CLAD Reforma y Democracia*, 31.

SINTOMER, Y., HERZBERG, C., & RÖCKE, A. (2008). Participatory Budgeting in Europe: Potentials and Challenges. *International Journal of Urban and Regional Research*, 32.1, 164-178.

SINTOMER, Y.; HERZBERG, C.; ALLEGRETTI, G. (2010) "Learning from South Participatory Budgeting Worldwide. An Invitation to Global Cooperation". Publicat per *InWEnt gGmbH*.

UN-HABITAT. (2004). *¿Qué es y como se hace el Presupuesto Participativo? 72 respuestas a Preguntas Frecuentes sobre Presupuestos Participativos Municipales*.

8. Enllaços i recursos consultats sobre els processos

- **Arenys de Munt**

Bases del procés participatiu per a l'elaboració del pressupost municipal 2019

https://decidim.diba.cat/uploads/decidim/attachment/file/93/BASES_DEL_PROC%C3%89S_PARTICIPATIU_2019.pdf

Resultats del pressupost participatiu

<https://www.arenysdemunt.cat/lajuntament/pressupostos-participatius/656-pressupost-participatiu-2019>

Article de premsa sobre la fase de presentació de propostes

<https://www.radioarenysmunt.cat/un-total-de-303-propostes-shan-presentat-al-proces-participatiu-del-pressupost-2019/>

- **Calaf**

Article de premsa sobre els resultats del procés

<https://www.calaf.cat/actualitat/noticies/la-renovacio-dels-vestuaris-de-la-cavalcada-de-reis-es-el-projecte-mes-votat-dels-pressupostos-participatius.html>

- **Calafell**

Reglament dels Pressupostos Participatius 2020 de l'Ajuntament de Calafell

https://decidim-calafell.s3.amazonaws.com/decidim-calafell/uploads/decidim/attachment/file/79/REGLAMENT_PRESSUPOSTOS_PARTICIPATIUS_CALAFELL_2020_CAT.pdf

- **Esparraguera**

Bases reguladores del procés de Pressupostos Participatius 2020-2021

https://decidim.diba.cat/uploads/decidim/attachment/file/1745/Bases_Pres_Participatius_2020-2021_-_Definitiu-.pdf

Procés de Pressupostos Participatius d'Esparraguera 20-21. Valoració de l'experiència

https://decidim.diba.cat/uploads/decidim/attachment/file/1744/Informe_Pressupostos_Participatius_20-21_revisat.pdf

- **Esplugues de Llobregat**

Díptic informatiu

https://decidim.diba.cat/uploads/decidim/attachment/file/687/Diptic_pressupostparticipatiu2020.pdf

Resultats del procés

https://decidim.diba.cat/uploads/decidim/attachment/file/1126/Infografia_7a_edici%C3%B3.pdf

- **La Torre de Claramunt**

Continguts sobre el procés publicats a la pàgina web de l'Ajuntament

<https://www.latorredeclaramunt.cat/comunicacio/participacio-ciudadana/pressupostos-participatius/ii-convocatoria-de-pressupostos-participatius-2019-20-en-proces-dexecucio.html>

- **Malgrat de Mar**

Protocol del procés de participació ciutadana al pressupost de l'Ajuntament de Malgrat de Mar

https://decideix.ajmalgrat.cat/uploads/decidim/attachment/file/2/Protocol_proces_participacio_Pressupost18.pdf

Procés de participació al pressupost 2018

https://decideix.ajmalgrat.cat/uploads/decidim/attachment/file/3/Participacio_Pressupost18.pdf

Article de premsa sobre els resultats del procés

<https://www.radiomarina.com/malgrat-de-mar-presenta-la-resolucio-dels-pessupostos-participatius-2018/>

Difusió del procés a la pàgina web de l'Ajuntament

<https://www.ajmalgrat.cat/actualitat/noticies/sobre-el-termini-per-presentar-propstes-per-decidir-en-que-invertir-180000-euros-del-pessupost-municipal>

- **Mataró**

Funcionament dels pressupostos participatius Mataró (2019)

https://www.decidimataro.cat/uploads/decidim/attachment/file/78/Funcionament_Pressupostos_Participatius_2019_def.pdf

Article de premsa sobre els resultats del procés

https://www.capgross.com/actualitat/mataro/instal-lar-elements-esportius-a-la-platja-elles-votat-als-pessupostos-participatius_717062_102.html

- **Montmeló**

Funcionament de pressupostos participatius Montmeló (2019)

https://decidim.diba.cat/uploads/decidim/attachment/file/418/FUNCIONAMENT_DE_PRESSUPOSTOS_PARTICIPATIUS_MONTMEL%C3%93.pdf

Informe de resultats

<https://decidim.diba.cat/uploads/decidim/attachment/file/545/informe-resultats-2019.pdf>

- **Olesa de Montserrat**

Bases generals del procés de Pressupost Participatiu d'Inversions 2019

https://decidim.diba.cat/uploads/decidim/attachment/file/213/Bases_proc%C3%A9s_participatiu_d_inversions.pdf

Resultats Procés Participatiu d'Inversions 2019

https://decidim.diba.cat/uploads/decidim/attachment/file/745/Resultats_2019_votacions_acabades.pdf

- **Olost**

Article de premsa sobre els resultats del procés

<https://www.naciodigital.cat/osona/noticia/62127/olost-vota-traslladar-rocodrom-canviar-tancaments-casal-gent-gran>

- **Palamós**

Butlleta informativa i de presentació de propostes

https://palamos-decidim.ddgi.cat/uploads/decidim/attachment/file/1/butlleta_propostes_def_19.pdf

Vídeo de presentació del projecte

<https://vimeo.com/370008640>

- **Premià de Mar**

Imatge informativa

https://decidim.diba.cat/uploads/decidim/attachment/file/78/big_infografia_pressupost_participatiu_2019-2020.jpg

- **Reus**

Bases del procés de Pressupostos Participatius

https://participa.reus.cat/uploads/decidim/attachment/file/48/Bases_pressupostos_participatius_2019.pdf

Informe de resultats

https://participa.reus.cat/uploads/decidim/attachment/file/164/Informe_AVALUACIO_FINAL_PRESSUPOSTOS_PARTICIPATIUS_2019.pdf

- **Rubí**

Bases del procés de pressupostos participatius

<https://decidim->

[rubi.s3.amazonaws.com/uploads/decidim/attachment/file/70/Document_de_Bases_pre-supostos_participatius_2020_Rubi.pdf](https://decidim-rubi.s3.amazonaws.com/uploads/decidim/attachment/file/70/Document_de_Bases_pre-supostos_participatius_2020_Rubi.pdf)

Memòria dels pressupostos participatius 2020 de l'Ajuntament de Rubí

<https://decidim->

[rubi.s3.amazonaws.com/uploads/decidim/attachment/file/80/MEMORIA_dels_pressupostos_participatius_2020_de_Rub%C3%AD.pdf](https://decidim-rubi.s3.amazonaws.com/uploads/decidim/attachment/file/80/MEMORIA_dels_pressupostos_participatius_2020_de_Rub%C3%AD.pdf)

Article de premsa sobre el procés publicat a la pàgina web de l'Ajuntament

<https://www.rubi.cat/ca/actualitat/noticies/els-pressupostos-participatius-2020-recullen-59-propostes>

- **Sabadell**

Presentació dels resultats

https://decidim.sabadell.cat/uploads/decidim/attachment/file/412/CCiutat19_Decidim.pdf

Projectes validats Construint Ciutat 2019

<https://web.sabadell.cat/images/Participacio/projectesvalidats.pdf>

Publicacions sobre el procés a la pàgina web de l'Ajuntament

<https://web.sabadell.cat/construint-ciutat/edicio-2019>

- **Sant Boi de Llobregat**

Criteris dels pressupostos participatius

https://participa.santboi.cat/uploads/decidim/attachment/file/9/Criteris_pressupost_participatiu_Sant_Boi_2019.pdf

- **Sant Cugat del Vallès**

Normes de funcionament de pressupostos participatius 2018-2019

[https://codit-decidim-santcugat.s3.amazonaws.com/decidim-sant-cugat/uploads/decidim/attachment/file/43/Normes de funcionament del Pressupost Participatiu 2018-19.pdf](https://codit-decidim-santcugat.s3.amazonaws.com/decidim-sant-cugat/uploads/decidim/attachment/file/43/Normes_de_funcionament_del_Pressupost_Participatiu_2018-19.pdf)

Consell de Ciutat juny 2018 (presentació dels resultats)

[https://codit-decidim-santcugat.s3.amazonaws.com/decidim-sant-cugat/uploads/decidim/attachment/file/132/Resultats votacions Pressupostos Participatius 2018_web_v3.pdf](https://codit-decidim-santcugat.s3.amazonaws.com/decidim-sant-cugat/uploads/decidim/attachment/file/132/Resultats_votacions_Pressupostos_Participatius_2018_web_v3.pdf)

- **Sant Feliu de Llobregat**

Totes les consultes s'han fet a través de la plataforma Decidim i mitjançant el contacte per correu electrònic amb l'àrea de participació de l'Ajuntament.

- **Sant Pere de Vilamajor**

Resum de les propostes presentades a la pàgina web de l'Ajuntament

<https://www.vilamajor.cat/actualitat/noticies/ja-es-poden-consultar-els-projectes-que-es-podran-votar-en-les-pressupostos-participatius-2020.html>

Resultats del procés publicats a la pàgina web de l'Ajuntament

<https://www.vilamajor.cat/actualitat/noticies/resultats-dels-pressupostos-participatius-2020.html>

- **Vacarisses**

Presentació de les propostes finalistes a la pàgina web de l'Ajuntament

<https://www.vacarisses.cat/pl14/comunicacio/noticies/id2380/pressupostos-participatius-2019.htm>

Diari de Terrassa. Article sobre els resultats del procés

<https://www.diarideterrassa.com/valles-cat/2019/11/29/decidits-els-projectes-dels-pessupostos/>

El Terme (butlletí informatiu de l'Ajuntament). Resultats del procés

<https://www.vacarisses.cat/files/doc3259/elterme-142.pdf>

- **Vic**

Pressupostos participatius de la zona verda del Merma 2020

https://decidim.diba.cat/uploads/decidim/attachment/file/793/Dossier_informatiu_pressupostos_participatius_2020.pdf

Dossier informatiu – Fase de votacions

https://decidim.diba.cat/uploads/decidim/attachment/file/1120/Dossier_votacions_v2.pdf

Dossier de resultats

https://decidim.diba.cat/uploads/decidim/attachment/file/1157/Dossier_resultats_votacions.pdf

- **Viladecans**

Informe del procés de participació i resultats

https://www.viladecans.cat/sites/default/files/informe_proces_de_participacio_i_resultats_psp2019.pdf

- **Vilanova i la Geltrú**

Reglament pressupostos participatius 2019

http://participa.vilanova.cat/uploads/decidim/attachment/file/32/Reglament_pressupostos_2019_2.pdf

Resultats pressupostos participatius

http://participa.vilanova.cat/uploads/decidim/attachment/file/75/Resultats_PRESSUPOSTOS_PARTICIPATIUS_2019.pdf

Article de premsa sobre la fase de presentació de propostes

<https://www.vilanova.cat/pic/noticies/detall.aspx?id=60465974>

Article de premsa previ a la fase de votacions

<https://www.vilanova.cat/pic/noticies/detall.aspx?id=99995279>

9. Altres enllaços consultats

Instituto Nacional de Estadística (Població per municipis)

<https://www.ine.es/jaxiT3/Tabla.htm?t=2861&L=0>

Institut d'Estadística de Catalunya – El municipi en xifres (PIB per habitant)

<https://www.idescat.cat/emex/>

Diputació de Barcelona – Pressupostos participatius

<https://www.diba.cat/es/web/participacio/pressupostos-participatius>

Diari Nació Digital – Dades del cens electoral per les eleccions municipals de 2019 (recopilades del Ministeri d'Interior)

<https://www.naciodigital.cat/municipals2019>

10. Annex 1: Taules

Taula 1	
Fases dels pressupostos participatius	
Fase	Descripció i components per l'anàlisi
1) Impuls	Hi ha dos punts importants a tenir en compte en aquesta fase. Per una banda, distingir quins són els actors més rellevants a l'hora d'engegar la iniciativa, i per l'altra, quins són els òrgans que governaran el procés.
2) Disseny	En aquesta fase es determinen els recursos que s'assignen al procés i s'elabora la normativa que regirà el funcionament dels pressupostos participatius amb els actors corresponents.
3) Recollida de propostes	Els trets característics d'aquesta fase són: les eines que els processos preveuen per recollir les propostes de la ciutadania; el nombre propostes que es poden presentar per persona; els actors que poden participar; i les mesures previstes per comptar amb la representació dels col·lectius de la població més vulnerables.
4) Filtratge	La fase de filtratge està lligada amb els criteris que es segueixen per seleccionar les propostes que finalment passaran a ser sotmeses a votació. L'anàlisi d'aquesta fase està centrat en saber quin actor dissenya els criteris i quina són la seva naturalesa (tècnica, econòmica, etc.).
5) Priorització	La selecció de propostes es pot portar a terme per diferents vies, així que cal analitzar quins són els mecanismes que s'utilitzen per exercir el sufragi. Per altra banda, les característiques de les altres fases del pressupost participatiu també poden condicionar el tipus i nombre de propostes que es poden votar.
6) Resultats	Finalment s'ha de realitzar el retorn dels resultats de la votació i l'anunci dels projectes guanyadors de manera pública. Es poden escollir diverses vies per la comunicació dels resultats: plataformes de participació ciutadana (Decidim), web municipal, premsa local o compareixences públiques.
7) Avaluació	En aquesta tapa cal posar el focus en quins mecanismes s'utilitzen per l'avaluació dels processos i el seguiment de les propostes guanyadores. L'avaluació pot ser individual (enquestes d'avaluació que poden respondre els usuaris la plataforma Decidim) o col·lectiva (comissions).

Font: DIPUTACIÓ DE BARCELONA. (2018). "Pressupostos participatius al món local". *Quaderns de participació ciutadana*. Núm. 5.

Taula 2
Unitats d'anàlisi per les H.1, H.2 i H.3

Població	Nom del procés	Enllaç del procés a la plataforma Decidim
Calafell	Pressupostos Participatius 2020	https://decidim.calafell.cat/processes/pressupostos-participatius-2020
Esplugues de Llobregat	Pressupost Participatiu 2020	https://espluguesparticipa.diba.cat/processes/pressupostparticipatiu2020
La Torre de Claramunt	Pressupostos Participatius 2019-2020	https://decidim-latorre.diba.cat/processes/pressupostosparticipatius2019-2020?locale=es
Mataró	Pressupostos Participatius 2019	https://www.decidimataro.cat/processes/DecidimPressupostMataro
Montmeló	Pressupostos Participatius 2019	https://decidim-montmelo.diba.cat/processes/pressupostosparticipatius
Premià de Mar	Pressupost Participatiu 2019-2020	https://decidim-premiademar.diba.cat/processes/pressupost-participatiu-2019-2020
Reus	Pressupostos Participatius 2019	https://participa.reus.cat/processes/pressupost-participatius-2019
Rubí	Pressupostos Participatius 2020	https://participa.rubi.cat/processes/pressupostos2020
Sant Boi de Llobregat	Pressupost Participatiu 2019	https://participa.santboi.cat/processes/pressupost2019
Sant Feliu de Llobregat	Clic i pala (2019)	https://decidim-santfeliu.diba.cat/processes/clicipala
Viladecans	Pressupostos Participatius 2019	https://decidim-viladecans.diba.cat/processes/pressupostosparticipatius2019
Vilanova i la Geltrú	Pressupostos Participatius 2019	http://participa.vilanova.cat/processes/pressupostosparticipatius2019

Font: Elaboració pròpia

Taula 3
Unitats d'anàlisi per la H.1

Població	Nom del procés	Enllaç del procés a la plataforma Decidim
Arenys de Munt	Pressupost Participatiu 2019	https://decidim-arenysdemunt.diba.cat/processes/pressupost2019
Calaf	Pressupostos Participatius 2020	https://decidim-calaf.diba.cat/processes/pressupostosparticipatiuscalaf2020?locale=es
Esparraguera	Pressupostos Participatius 2020-2021	https://decidim-esparreguera.diba.cat/processes/pressupostos2020-2021?locale=es
Malgrat de Mar	Procés de Participació en el pressupost 2018	https://decideix.ajmalgrat.cat/processes/participacio-pressupost-18
Olesa de Montserrat	Pressupost Participatiu d'Inversions 2019	https://decidim-olesademontserrat.diba.cat/processes/Inversions2019
Olost	Pressupostos Participatius 2019	https://decidim-olost.diba.cat/processes/pressupostosparticipatius
Palamós	Pressupost Participatiu 2019	https://palamos-decidim.ddgi.cat/processes/pressupost2019
Sabadell	Construint Ciutat – Pressupost 2019	https://decidim.sabadell.cat/processes/pressupostsbd
Sant Cugat del Vallès	Pressupost Participatiu 2018-2019	https://decidim.santcugat.cat/processes/pressupostparticipatiu
Sant Pere de Vilamajor	Pressupost Participatiu 2020	https://decidim-santperedevilamajor.diba.cat/processes/Pressupost-2020
Vacarisses	Pressupostos Participatius 2019	https://decidim-vacarisses.diba.cat/processes/pressupostos-participatius-19
Vic	Pressupostos Participatius 2020	https://decidim-vic.diba.cat/processes/merma2020

Font: Elaboració pròpia

Taula 4
Operacionalització i mesurament de les variables de la H.1

Concepte	Indicador/s	Valors	Nivell de mesurament
Canals de participació (Fase d'impuls i disseny)	Inclusió de comissions ciutadanes durant el disseny del procés	- S'inclou - No s'inclou	Nominal dicotòmica
Canals de participació (Fase de presentació de propostes)	Canal de presentació de propostes	- Online - Presencial - Mixt	Nominal
	Trobades presencials amb la ciutadania per la presentació de propostes	- Es realitzen - No es realitzen	Nominal dicotòmica
Canals de participació (Fase de filtratge)	Trobades presencials amb la ciutadania o Comissions pel filtratge de les propostes	- Es realitzen - No es realitzen	Nominal dicotòmica
	Filtratge ciutadà mitjançant suports / adhesions per la plataforma	- Es realitza - No es realitza	Nominal dicotòmica
Canals de participació (Fase de votació)	Canals de votació	- Online - Presencial - Mixt	Nominal
Canals de participació (Fase d'avaluació)	Inclusió de la ciutadania o entitats en comissions de seguiment / avaluació	- S'inclouen - No s'inclouen	Nominal dicotòmica
	Presentació de l'estat d'execució dels projectes guanyadors (de forma actualitzada)	- Es presenta - No es presenta	Nominal dicotòmica
	Realització d'enquestes d'avaluació	- Es realitzen - No es realitzen	Nominal dicotòmica

Font: Elaboració pròpia

Taula 5
Operacionalització i mesurament de les variables de la H.2 i H.3

Concepte	Indicador/s	Valors	Nivell de mesurament
Deliberació online	Volum de comentaris respecte el nombre de propostes	Comentaris emesos a la plataforma Decidim / Total de propostes presentades	Numèric de raó
Factors sociodemogràfics	Nombre d'habitants	Persones inscrites al padró municipal	Numèric de raó
	Nivell socioeconòmic	PIB per càpita	Numèric de raó
Principis organitzatius	Inclusió de la ciutadania i teixit associatiu a la fase de disseny	<ul style="list-style-type: none"> - S'inclou - No s'inclou 	Nominal dicotòmica
	Reunions o tallers presencials de presentació o filtratge de propostes	<ul style="list-style-type: none"> - Es realitzen - No es realitzen 	Nominal dicotòmica
	Recursos destinats al procés (per cada 1.000 habitants)	Quantitat econòmica / Població x 1.000	
Participació a les diferents fases	Volum de propostes	Nombre de propostes formulades	Numèric de raó
	Volum d'adhesions	Nombre d'adhesions / Total de propostes presentades x 100	Numèric de raó
	Formulació de propostes online	Propostes presentades a la plataforma Decidim / Total de propostes presentades x 100	Numèric de raó
	Participació a la fase de votació	Nombre de votants / Cens electoral 2019 x 100	Numèric de raó
	Participació online a la fase de votació	Nombre de votants online / Total de votants x 100	Numèric de raó

Font: Elaboració pròpia

Taula 6
Ús dels instruments de participació als pressupostos participatius

Municipi	Comissió Disseny	Canal presentació propostes	Reunions presentació propostes	Fase de suports online	Reunions filtratge	Canal votació	Comissió avaluació	Estat execució/ Enquesta
Olost	No	Online	No	No	No	Online	No	No
Calaf	No	Mixt (no plataforma)	No	No	No	Online	No	Enquesta
La Torre de Claramunt	No	Mixt	No	No	No	Mixt	Sí	No
Sant Pere de Vilamajor	No	Online	No	No	No	Online	Sí	No
Vacarisses	No	Mixt (no plataforma)	No	No	No	Mixt	No	No
Montmeló	Sí	Mixt	Sí	No	Sí	Mixt	Sí	No
Arenys de Munt	Sí	Mixt	Sí	No	No	Mixt	Sí	Estat execució
Palamós	Sí	Mixt	No	No	Sí	Mixt	Sí	Ambdós
Malgrat de Mar	No	Mixt	Sí	No	No	Mixt	Sí	Estat execució
Esparraguera	No	Online	No	No	No	Online	No	Ambdós
Olesa de Montserrat	Sí	Online	No	No	No	Online	Sí	No
Calafell	No	Online	No	No	No	Online	No	Estat execució
Premià de Mar	No	Online	No	No	No	Online	No	Estat execució
Sant Feliu de Llobregat	No	Online	No	No	No	Online	No	No
Esplugues de Llobregat	No	Mixt	Sí	Sí	No	Online	No	Estat execució
Vic	No	Mixt	Sí (anul·lada)	No	No	Online	No	No
Viladecans	No	Mixt	Sí	No	Sí	Mixt	Sí	No
Vilanova i la Geltrú	No	Mixt	No	No	No	Mixt	No	Estat execució
Rubí	No	Mixt	Sí	Sí	No	Online	No	No
Sant Boi de Llobregat	Sí	Mixt	No	Sí	Sí	Online	Sí	Estat execució

Sant Cugat del Vallès	Sí	Mixt	No	Sí	Sí	Mixt	Sí	Ambdós
Reus	No	Mixt	Sí	No	No	Online	Sí	Ambdós
Mataró	Sí	Mixt	Sí	Sí	No	Mixt	No	No
Sabadell	Sí	Presencial	No	No	No	Mixt	No	Estat executió

Font: Elaboració pròpia a partir dels documents sobre els processos citats a la revisió bibliogràfica i els enllaços de la plataforma Decidim de la Taula 2 i Taula 3

Taula 7
Resultats de les variables quantitatives per l'anàlisi de les H.2 i H.3

Municipi	Comentaris per proposta	Taxa de votació – Cens 2019	Habitants	PIB per habitant – en milers d'euros	Recursos destinats al procés per 1.000 habitants	Propostes (% online)	Adhesions (per proposta)	% vot online
Olost	0,27	12,5%	1.198	-	16.694	11 (100%)	0	100%
Calaf	0	17%	3.656	-	16.411	12 (0%)	0	100%
La Torre de Claramunt	1,71	10,7%	3.714	-	9.424	14 (36%)	0	100%
Sant Pere de Vilamajor	0	2%	4.544	-	8.803	8 (100%)	0	100%
Vacarisses	0	5,6%	6.688	33,3	4.486	21 (0%)	0	49,8%
Montmeló	0,19	11,3%	8.755	36	17.133	102 (76%)	40 (0,39)	12,5%
Arenys de Munt	-	4%	8.931	17,8	19.595	303 (-)	-	73,8%
Palamós	0	-	17.910	25	5.583	182 (41%)	0	-
Malgrat de Mar	0	-	18.439	26,1	9.762	60 (57%)	25 (0,4)	-
Esparraguera	0,01	4%	22.302	20,9	8.968	104 (100%)	0	100%
Olesa de Montserrat	0,15	4,9%	23.904	19,1	8.367	27 (100%)	0	100%
Calafell	0,4	2,2%	27.601	12,4	18.115	108 (100%)	114 (1,1)	100%
Premià de Mar	0,12	3,3%	28.119	13,2	17.782	89 (100%)	361 (4,1)	100%
Sant Feliu de Llobregat	0,29	-	44.860	21,5	8.917	49 (100%)	70 (1,4)	100%

Esplugues de Llobregat	0,19	1,1%	47.150	34,5	5.196	144 (31%)	46 (0,3)	100%
Vic	0,1	2,5%	47.630	42,3	4.199	68 (51%)	8 (0,1)	100%
Viladecans	0,34	1,2%	66.611	22,2	2.252	101 (87%)	19 (0,2)	41,2%
Vilanova i la Geltrú	0,18	4,4%	67.086	21,9	2.236	250 (88%)	0	92,8%
Rubí	1,19	0,5%	78.591	29,7	3.817	59 (76%)	18 (0,3)	100%
Sant Boi de Llobregat	1,32	-	83.605	25,3	6.579	157 (94%)	1445 (9,2)	100%
Sant Cugat del Vallès	-	7,1%	91.006	54,2	21.977	300 (-)	-	50,4%
Reus	0,68	2,4%	104.373	24,7	7.186	190 (-)	654 (3,4)	100%
Mataró	0,35	2%	128.265	24,8	7.796	247 (83%)	1.371 (5,6)	73,5%
Sabadell	0	3,7%	213.644	22,2	4.681	64 (0%)	0	79,2%

Font: Elaboració pròpia a partir dels documents sobre els processos citats a la revisió bibliogràfica i els enllaços de la plataforma Decidim de la Taula 2 i Taula 3; IDESCAT per variables sociodemogràfiques; Diari *Nació Digital* per dades del cens (recopilades del Ministeri d'Interior)

11. Annex 2: Models de participació ciutadana als pressupostos participatius que fan ús de la plataforma Decidim

- **Models de participació simple:** La participació ciutadana es centra en les fases de presentació de propostes i vot. En alguns casos, es preveuen mecanismes pel seguiment o avaluació, però en cap cas la ciutadania o comissions participen en el disseny i el filtratge de les propostes.
 - **Plataforma de votació:** Processos que vehiculen la participació ciutadana mitjançant la plataforma Decidim únicament durant la fase de votació. La fase de presentació de propostes és presencial o per altres mitjans electrònics que no són Decidim.
 - **Presentació de propostes i votació exclusivament online:** Processos on es desenvolupa l'elaboració de propostes i la votació únicament per la plataforma Decidim.
 - **Presentació de propostes mixt i vot online:** Processos que, a part de la presentació de propostes mitjançant la plataforma, compten amb sessions o tallers ciutadans de presentació de propostes, o bé disposen de punts de presentació de propostes presencials.
 - **Participació mixta:** Reuneix les característiques dels models anteriors, però tant la fase de presentació de propostes i com la fase de votació es desenvolupa per mitjans electrònics i de manera presencial.
- **Models de participació extensiva:** A part dels elements característics dels models de participació simple (centrats en la fase de presentació de propostes i votació), els processos compten amb espais per la participació ciutadana durant les fases de disseny del procés o de filtratge de propostes. Tots els processos compten amb sistemes de seguiment o avaluació per mitjà de comissions, enquestes, o bé publicant l'estat d'execució dels projectes guanyadors a la plataforma.

- **Participació mixta amb filtratge ciutadà (presencial o online):**
Processos que disposen de mitjans presencials i online per la presentació de propostes i votació. A més, també compten amb una fase de suport ciutadà o tallers de debat per decidir quines propostes passen a la votació final.
- **Presentació de propostes mixta i vot online, amb filtratge ciutadà:**
Reuneix les mateixes característiques que el model de participació simple amb el mateix nom, però amb la diferència que el procés compta amb una etapa de filtratge amb la ciutadania.
- **Participació mixta estesa a totes les fases:** Processos que compten amb mitjans de participació ciutadana online i presencial en les fases de presentació de propostes, filtratge, votació i avaluació.

12. Annex 3: Anàlisi univariant dels instruments de participació que integren els pressupostos participatius

- **Fase de disseny**

La totalitat dels processos venen impulsats des de l'equip de govern, per l'àrea de participació ciutadana, o directament són liderats per l'alcaldia. S'observa que dels 24 casos estudiats, 16 no disposen de cap mecanisme de participació durant la fase de disseny del procés. És a dir, dues terceres parts dels projectes estudiats són promoguts de manera exclusiva pel l'executiu municipal. Es distingeixen dos mecanismes de participació a la fase de disseny: els Consells Municipals i Comissions Ciutadanes (Palamós, Olesa de Montserrat, Sant Boi de Llobregat, Montmeló, Mataró i Sant Cugat del Vallès), i grups de treball amb la participació de la ciutadania i entitats (Arenys de Munt, Sabadell).

No s'ha detectat cap dinàmica participativa per la plataforma Decidim durant aquesta fase. La realització d'enquestes online durant la fase d'avaluació és el mecanisme més utilitzat per introduir les opinions ciutadanes al disseny dels processos posteriors. Per tant, tots els casos que disposen de mecanismes de participació durant l'etapa de disseny són presencials.

- **Fase de presentació de propostes**

Només hi ha tres municipis que no utilitzen la plataforma Decidim com a canal de presentació de propostes (Sabadell, Calaf i Vacarisses). Per que fa a la resta de municipis, s'observen set casos on la plataforma és l'únic canal de presentació de propostes (en aquests processos normalment s'ofereix assistència telefònica, online, o bé presencial en equipaments municipals). La majoria de casos, per tant, utilitzen dos o més canals de participació per la presentació de propostes. Els canals de presentació de propostes que complementen a la plataforma són: l'establiment de punts de recollida presencial de propostes; la celebració de tallers i grups de treball per l'elaboració de propostes; i la participació directa de les Comissions Ciutadanes o els diferents Consells implicats al procés en l'elaboració de propostes.

- **Fase de filtratge**

En aquesta fase s'observen també mecanismes de filtratge presencial i online que complementen la validació tècnica, que en tots els casos es portada a terme per comissions tècniques nomenades pels promotors del procés. La funció que té la plataforma en aquesta fase és la recollida de suports ciutadans. Mentre a Montmeló aquesta etapa es desenvolupa amb una jornada de treball presencial, als municipis d'Esplugues de Llobregat, Rubí, Sant Boi de Llobregat, Sant Cugat del Vallès i Mataró, es disposa d'un període de temps on les propostes han de recollir un mínim de suports per la plataforma abans de ser avaluats per la Comissió Tècnica. Cal destacar que tots els processos que compten amb aquest mecanisme són municipis grans (el més petit és Esplugues de Llobregat, amb prop de 50.000 habitants).

La participació ciutadana durant la fase de filtratge també es porta a terme mitjançant tallers o jornades de debat de propostes. Són quatre els processos que disposen d'aquest mecanisme de participació ciutadana: Palamós, Sant Boi de Llobregat (que involucra a les entitats en el filtratge i execució de projectes socials) i Sant Cugat del Vallès (que organitza diversos tallers de debat repartits en temàtiques i territoris). Per altra banda, a Viladecans s'organitzen reunions dels Consells de Districte per realitzar el filtratge dels projectes presentats.

- **Fase de votació**

En aquesta fase, tots els processos habiliten la plataforma Decidim com a canal de votació. En més de la meitat dels casos (13 municipis) el vot online és l'únic mitjà utilitzat per efectuar el vot, mentre a la resta de processos es combina la votació presencial i el vot per la plataforma. Tot i això, la majoria de processos amb vot exclusivament online també disposen d'equipaments dotats de dispositius electrònics i personal tècnic que assisteix al registre dels votants a la plataforma. En altres casos s'organitzen punts de votació a peu de carrer, ubicats a diferents espais públics.

- **Fase d'avaluació i seguiment**

Aquesta última fase té els objectius de fer un seguiment de l'execució dels projectes guanyadors i fer un balanç del funcionament del procés per introduir-ne millores. Els instruments de participació en aquesta fase són: la organització de reunions amb les Comissions de Seguiment, o d'altres comissions que han estat implicades al procés (la

meitat dels casos han realitzat aquest tipus de trobades); la publicació de l'estat d'execució dels projectes a la plataforma (també la meitat dels casos disposen d'aquest mòdul de seguiment online); i la realització d'enquestes online (només en cinc casos). S'observa que als municipis petits són menys freqüents els mecanismes de seguiment online durant aquesta fase.

13. Annex 4: Resultats de l'anàlisi estadístic per la H.2

Correlació entre la mitjana de comentaris per proposta i el nombre d'habitants del municipi on es celebra el procés

		Nombre d'habitants	Comentaris per proposta
Nombre d'habitants	Correlación de Pearson	1	-,003
	Sig. (bilateral)		,993
	N	12	12
Comentaris per proposta	Correlación de Pearson	-,003	1
	Sig. (bilateral)	,993	
	N	12	12

Correlació entre la mitjana de comentaris per proposta i el PIB per habitant del municipi on es celebra el procés

		Comentaris per proposta	PIB per hab.
Comentaris per proposta	Correlación de Pearson	1	,157
	Sig. (bilateral)		,646
	N	11	11
PIB per hab.	Correlación de Pearson	,157	1
	Sig. (bilateral)	,646	
	N	11	11

Diferència de mitjanes i prova de significació entre la mitjana de comentaris per proposta i la organització de comissions pel disseny del procés

	Comissions disseny	N	Media	Desviación estándar	Media de error estándar
Comentarios per proposta	No	9	,5667	,54259	,18086
	Sí	3	,6200	,61147	,35303

		Prueba de Levene de igualdad de varianzas		prueba t para la igualdad de medias	
		F	Sig.	t	gl
Comentarios per proposta	Se asumen varianzas iguales	,061	,810	-,144	10
	No se asumen varianzas iguales			-,134	3,134

Correlació entre la mitjana de comentaris per proposta i els recursos destinats al procés (per cada 1.000 hab.)

		Recursos 1000 hab.	Comentarios per proposta
Recursos 1000 hab.	Correlación de Pearson	1	-,218
	Sig. (bilateral)		,496
	N	12	12
Comentarios per propuesta	Correlación de Pearson	-,218	1
	Sig. (bilateral)	,496	
	N	12	12

Diferència de mitjanes i prova de significació entre la mitjana de comentaris per proposta i la organització de tallers per l'elaboració o debat de propostes

Reunions debat de propostes		N	Media	Desviación estándar	Media de error estándar
Comentarios per proposta	No	6	,5067	,59839	,24429
	Sí	6	,6533	,50091	,20449

		Prueba de Levene de igualdad de varianzas		prueba t para la igualdad de medias	
		F	Sig.	t	gl
Comentarios per proposta	Se asumen varianzas iguales	,002	,963	-,460	10
	No se asumen varianzas iguales			-,460	9,700

Correlació entre la mitjana de comentaris per proposta i el nombre de propostes presentades al procés

		Comentarios per propuesta	Propuestas presentadas
Comentarios per propuesta	Correlación de Pearson	1	-,377
	Sig. (bilateral)		,227
	N	12	12
Propuestas presentadas	Correlación de Pearson	-,377	1
	Sig. (bilateral)	,227	
	N	12	12

Correlació entre la mitjana de comentaris per proposta i el percentatge de propostes presentades per la plataforma Decidim

		Comentaris per proposta	Propostes online %
Comentaris per proposta	Correlación de Pearson	1	-,336
	Sig. (bilateral)		,312
	N	12	11
Propostes online %	Correlación de Pearson	-,336	1
	Sig. (bilateral)	,312	
	N	11	11

Correlació entre la mitjana de comentaris per proposta i la mitjana d'adhesions per proposta

		Adhesions per proposta	Comentaris per proposta
Adhesions per proposta	Correlación de Pearson	1	,265
	Sig. (bilateral)		,431
	N	11	11
Comentaris per proposta	Correlación de Pearson	,265	1
	Sig. (bilateral)	,431	
	N	11	12

Correlació entre la mitjana de comentaris per proposta i la taxa de participació a la fase de votació

		Comentaris per proposta	% Participació votació
Comentaris per proposta	Correlación de Pearson	1	,280
	Sig. (bilateral)		,433
	N	12	10
% Participació votació	Correlación de Pearson	,280	1
	Sig. (bilateral)	,433	
	N	10	10

Correlació entre la mitjana de comentaris per proposta i el percentatge de vot per la plataforma Decidim

		Comentaris per proposta	Taxa vot online
Comentaris per proposta	Correlación de Pearson	1	,339
	Sig. (bilateral)		,281
	N	12	12
Taxa vot online	Correlación de Pearson	,339	1
	Sig. (bilateral)	,281	
	N	12	12

14. Annex 5: Resultats de l'anàlisi estadístic per la H.3

Correlació entre la taxa de participació a la fase de votació i el nombre d'habitants del municipi on es celebra el procés

		Nombre d'habitants	% Participació votació
Nombre d'habitants	Correlación de Pearson	1	-,407
	Sig. (bilateral)		,075
	N	24	20
% Participació votació	Correlación de Pearson	-,407	1
	Sig. (bilateral)	,075	
	N	20	20

Correlació entre la taxa de participació a la fase de votació i els recursos destinats al procés (per cada 1.000 habitants)

		% Participació votació	Recursos 1.000 hab.
% Participació votació	Correlación de Pearson	1	,489*
	Sig. (bilateral)		,029
	N	20	20
Recursos 1000 hab.	Correlación de Pearson	,489*	1
	Sig. (bilateral)	,029	
	N	20	24

Correlació entre la taxa de participació a la fase de votació i el PIB per habitant del municipi on es celebra el procés

		PIB per hab.	% Participació votació
PIB per hab.	Correlació de Pearson	1	,351
	Sig. (bilateral)		,182
	N	20	16
% Participació votació	Correlació de Pearson	,351	1
	Sig. (bilateral)	,182	
	N	16	20

Diferència de mitjanes i prova de significació entre la taxa de participació a la fase de votació i la organització de de comissions pel disseny del procés

		Comissions disseny	N	Media	Desviació estàndar	Media de error estàndar
% Participació votació	Sí		5	3,8800	1,96392	,87829
	No		14	5,0357	4,76310	1,27299

		Prueba de Levene de igualdad de varianzas		prueba t para la igualdad de medias		
		F	Sig.	t	gl	Sig. (bilateral)
% Participació votació	Se asumen varianzas iguales	2,234	,153	-,519	17	,610
	No se asumen varianzas iguales			-,747	16,311	,466

Diferència de mitjanes i prova de significació entre la taxa de participació a la fase de votació i la organització de tallers per l'elaboració o debat de propostes

	Reuncions propostes	N	Media	Desviación estándar	Media de error estándar
% Participació votació	Sí	8	3,8625	3,62962	1,28326
	No	12	5,9583	4,85526	1,40159

		Prueba de Levene de igualdad de varianzas		prueba t para la igualdad de medias		
		F	Sig.	t	gl	Sig. (bilateral)
% Participació	Se asumen varianzas iguales	,705	,412	-1,039	18	,313
	No se asumen varianzas iguales			-1,103	17,665	,285

Correlació entre la taxa de participació a la fase de votació i el total de propostes presentades al procés

		% Participació	Propostes presentades
% Participació votació	Correlación de Pearson	1	-,294
	Sig. (bilateral)		,208
	N	20	20
Propostes presentades	Correlación de Pearson	-,294	1
	Sig. (bilateral)	,208	
	N	20	24

Correlació entre la taxa de participació durant la fase de votació i la taxa de formulació de propostes per mitjà de la plataforma

		% Participació votació	Propostes online %
% Participació votació	Correlación de Pearson	1	-,310
	Sig. (bilateral)		,261
	N	20	15
Propostes online %	Correlación de Pearson	-,310	1
	Sig. (bilateral)	,261	
	N	15	19

Correlació entre la taxa de participació durant la fase de votació i la taxa de vot per la plataforma

		% Participació votació	Taxa vot online
% Participació votació	Correlación de Pearson	1	-,209
	Sig. (bilateral)		,390
	N	20	19
Taxa vot online	Correlación de Pearson	-,209	1
	Sig. (bilateral)	,390	
	N	19	21